

Tilinpäätös ja tilinpäätöskertomus 2021

HAL 14.03.2022 § 41
464/00.03.00/2022

Valmistelija

Talousjohtaja, talouspäällikkö, henkilöstöjohtaja, toimitusjohtaja

Soiten hallitus käsittelee tilinpäätöksen 14.3.2022 kokouksessa. Tilinpäätöskertomus 2021 on 7.3.2022 jaettu hallitukselle luettavaksi. Lisäksi jäsenkunnille on saatettu tiedoksi kuntakohtaiset tilinpäätösennusteet 16.2.2022. Tarkastuslautakunnalle alustava tilinpäätösluonnos on jätetty käsittelyä ja arviointikertomuksen valmistelua varten 7.3.2022 kokouksessa.

Yleistä

Takana on Soiten viides toimintavuosi. Samalla kun soitelainen toimintamalli oli vähitellen alkanut vakiintumaan, elettiin samalla suurten murrosten aikaa. Korona väritti edelleen toimintavuotta ja muutti vahvasti arkea. Kestävä Soite –ohjelma hyväksyttiin 24.5.2021 Soiten valtuustossa ja strategiset linjakepit lyötiin soten maaperään. Digitalisoitiin. Käynnistettiin uuden hallintokauden valmistelu hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön hyväksymisen myötä ja valmistauduttiin ensimmäisiin aluevaaleihin. Syksyllä käynnistyi myös uusi ja samalla viimeinen valtuustokausi lyhennetyllä toimikaudella. Vuosi 2021 oli merkityksellinen vuosi monin tavoin.

Korona väritti arkea koko vuoden, vaikka kaikki olivat luulleet sen olevan vain lyhyt vuoden 2020 poikkeuksellinen hetki. Soitessa kasvettiin elämään vakiintunutta poikkeusaikaa. Pitkittynyt kriisi vahvisti myös integroidun organisaation yhteisvastuullisuutta ja yhdessä tekemisen voimavaroja. Soite selvisi läpi vuoden korona-taipaleesta paremmin kuin moni muu alue. Uskomme, että integroidulla toimintakulttuurilla oli tässä suuri voimavara. Resursseja jaettiin päivittäin yhteisvastuullisesti sinne, missä sitä kulloinkin eniten tarvittiin. Tässäkin toteutui yksi merkittävä Soiten strateginen tavoite. - Josko korona vei paljon voimia, vahvasti se myös soitelaisia entistä tiiviimmin yhteen ja edisti strategisten tavoitteiden toteutumista. Kulunut korona-vuosi ja kriisi kirkasti Soiten järjestelmän toimivuuden vahvuudet ja riskit. Tässä vaiheessa kokemus on, että alueellinen ja integroitu, keskitetysti kokonaisjohdettu sote-toimija selviää pandemian kaltaisesta kriisistä paremmin kuin moni muu.

Kesäkuussa 2021 eduskunta hyväksyi lainsäädännön hyvinvointialueiden perustamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen merkittävästä uudistuksesta. Uudistus oli sisällöltään ja tavoitteiltaan hyvin saman sisältöinen, mitä Soite oli ollut toteuttamassa jo perustamisestaan lähtien. Soite ja alueen pelastustoimi, kunnista siirtyvä koulukuraattori- ja psykologitoiminta sekä Kårkullan kuntayhtymän kolmen toimipisteen erityishuolto siirtyy vuoden 2023 alusta lukien Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Samalla valmistauduttiin muutokseen, jossa Kruunupyy ja Reisjärvi siirtyvät Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Käynnistyi hyvinvointialueen valmistelu ja virkamieskunnasta kootun VATE-toimielimen toimintaa seuraamaan nimettiin syksyllä poliittinen seurantaryhmä. Joulukuun valmistauduttiin Suomen ensimmäisiin aluevaaleihin. Soitessa ja Keski-Pohjanmaalla

valmistauduttiin vuosisadan uudistukseen. Kaikki valmistautumistyö on tehty virkamiesten toimesta oman työn ohella, Soiten perustyön rinnalla. Toimintaa kehitettiin edelleen. Hyvinvointialueiden valmistelun myötä haettiin integroituneita toimintamalleja ja muutosta perinteisiin toimintamalleihin.

TSOTEK ja RU hankkeet olivat merkittävässä roolissa toimintavuonna. TSOTEK edistämässä uudenlaista sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanottoa ja RU rakentamassa uudenlaista rakennetta ja uudenlaista toimintakulttuuria arkeen. Digitaalisten palveluiden kehittäminen näkyi hankkeissa. Kehittämistyö jatkuu edelleen tulevina vuosina.

Kaikkien näiden muutosten keskellä tärkeintä oli kuitenkin soten perustehtävän hoitaminen ja arki. Asiakkaat ja potilaat saivat hoidon. Yleisin asiakaspalaute oli lopulta tyytyväisyys. Myös henkilöstön palaute työtyytyväisyydestä oli hyvällä tasolla. Takana on rankka, mutta onnistunut vuosi, josta suurin kiitos kuuluu Soiten sitoutuneelle ja mukautumisvalmiille henkilöstölle.

Tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä on syytä arvioida, miten henkilöstöä tulisi ja olisi mahdollista huomioida kuluneen toimintavuoden onnistumisesta.

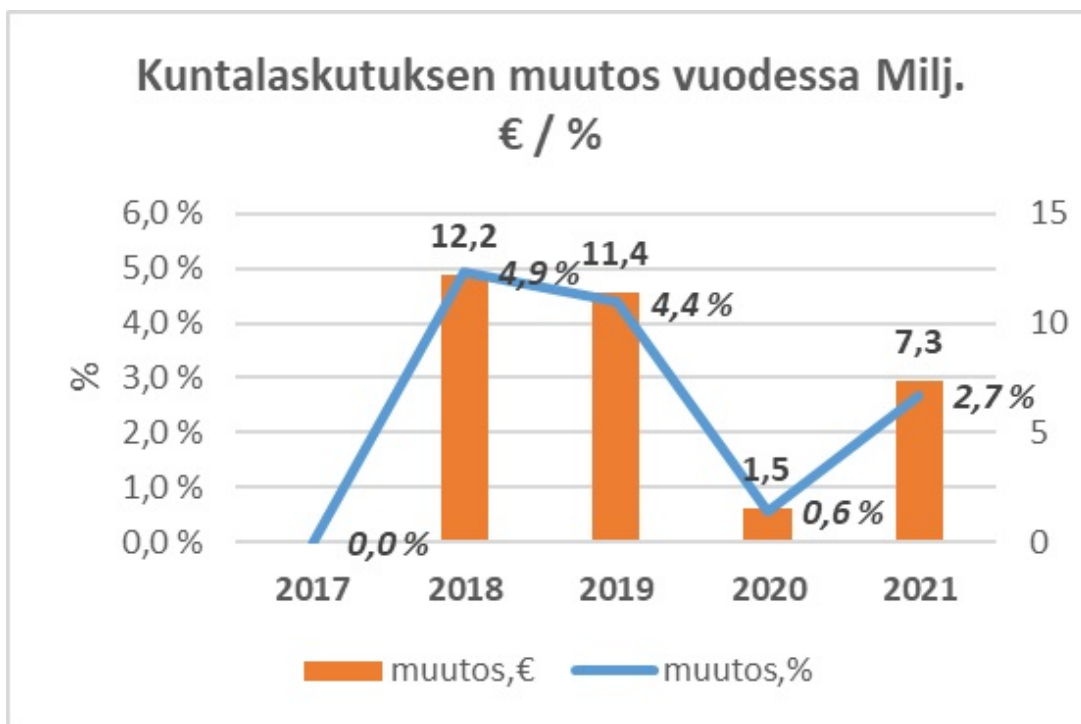
Taloudesta

Valtuusto 30.11.2020 hyväksyi talousarvion, jossa Soiten jäsenkuntalaskutuksen määrä vuonna 2021 oli 284,4 miljoonaa euroa. Talousarvio vuodelle 2021 oli rakennettu siten, että jäsenkuntien sote-kustannukset voivat kasvaa 284,4 milj. euroon ollen + 5,8 % (15,7 milj. €) suurempi vuoden 2020 ennakkoihin verrattuna. Tilinpäätökseen 2020 verrattuna talousarviossa oli kasvua 4,8% (11,8 milj.€). Soiten valtuusto edellytti talousarvion 2021 päätöksenteon yhteydessä 10 - 13 M € suuruista kustannusten kasvun hillintää. Vuodelle 2021 haettiin 5 miljoonan euron säästöä. Valtuuston 24.5.2022 kokouksessa hyväksyttiin Kestävä Soite –ohjelma osaksi Soiten strategista ohjausta ja että lisätalousarvioesitys vuodelle 2021 tuodaan nykyiselle valtuustolle päätettäväksi erikseen elokuun kokouksessa. Valtuuston kokouksessa 30.8.2021 päätettiin että vuoden 2021 talousarvioon ei tehdä muutoksia eikä lisätalousarviolle ole perusteita.

Talousarvio 284,4 miljoonaa euroa alittui ja jäsenkunnille tilitettiin ennakkomaksujen palautusta 4,5 M€ tai -1,58 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Jäsenkuntalaskutuksen kokonaisuudeksi muodostui 279,9 miljoonaa euroa. Tämä on vain 7,3 miljoonaa euroa tai 2,7 % enemmän kuin vuonna 2020. Jäsenkunnille palautettavat ennakkomaksut 4,5 milj.€ on vain 0,6 milj.€ pienempi kuin asetettu 5 milj. € säästötavoite.

Jäsenkunta	Ennakkolaskutus 2021 yhteensä	Sote TP 2020 tasattuna	Sote TP2021 tasattuna	Tasattu muutos (%)	Tp2021 vrt ennakot
Halsua	5 364 289	4 676 250	5 038 520	7,7 %	93,9 %
Kannus	20 432 024	20 233 553	20 418 862	0,9 %	99,9 %
Kaustinen	15 954 453	15 499 639	14 941 024	-3,6 %	93,6 %
Lestijärvi	3 660 133	3 221 473	3 470 949	7,7 %	94,8 %
Perho	11 906 286	10 695 591	11 043 912	3,3 %	92,8 %
Toholampi	12 163 770	11 101 524	10 771 964	-3,0 %	88,6 %
Veteli	13 955 444	13 319 376	13 170 198	-1,1 %	94,4 %
Kokkola	176 221 968	170 763 312	177 070 971	3,7 %	100,5 %
Kruunupyö	24 722 629	23 046 292	23 959 907	4,0 %	96,9 %
Yhteensä	284 380 995	272 557 010	279 886 307	2,7 %	98,4 %

Kahtena viime vuonna kuntalaskutuksen kasvu on ollut erittäin maltillista. Tämä siitä huolimatta että Soiten velvoitteet ovat kasvaneet.

KÄYTTÖTALOUS	Talousarvio	Toteutunut 2021	Poikkeama	Tot %
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	327 006 945	323 646 455,93	-3 360 489	99,0
Maksutuotot	19 295 083	20 405 362,40	1 110 279	105,8
Tuet ja avustukset	2 747 042	16 665 068,84	13 918 027	606,7
Muut tuotot	5 574 506	5 715 630,21	141 124	102,5
Yhteensä	354 623 576	366 432 517,38	11 808 941	103,3
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	146 826 029	151 144 176,11	4 318 147	102,9
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	26 279 037	27 404 454,18	1 125 417	104,3
Muut henkilöstösivukulut	5 044 110	5 913 873,42	869 763	117,2
Palvelujen ostot piirin ulkop.	18 629 430	22 894 758,79	4 265 329	122,9
Palvelujen ostot	97 954 430	101 226 970,68	3 272 541	103,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	28 212 135	29 471 721,76	1 259 587	104,5
Avustukset	7 956 178	7 553 443,65	-402 734	94,9
Muut toimintakulut	16 741 956	14 440 279,26	-2 301 677	86,3
Yhteensä	347 643 305	360 049 677,85	12 406 373	103,6
TOIMINTAKATE	6 980 270	6 382 839,53	-597 431	91,4
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Korkotuotot	0	39 004,73	39 005	
Muut rahoitustuotot	0	755 314,97	755 315	
Korkokulut	-82 000	-79 523,88	2 476	97,0
Muut rahoituskulut	-60 000	-79 363,06	-19 363	132,3
Yhteensä	-142 000	635 432,76	777 432,76	-447,5
VUOSIKATE	6 838 271	7 018 272,29	180 001	102,6
POISTOT	-6 838 271	-7 378 026,98	-539 756	107,9
TILIKAUDEN TULOS	0	-359 754,69	-359 755	
Varausten ja rahastojen muutokset				
Varausten muutos		228 632,73	228 633	
Rahastojen muutos	0	131 121,96	131 122	
yhteensä	0	359 754,69	131 122	
TILIKAUDEN ylijäämä/alijäämä	0	0,00	0	

Soiten tavoitteena on ollut jäsenkuntien tarvevakioitujen sote-kustannusten saattaminen maan keskiarvoon. Valtakunnalliset tarvevakioidut sote-kustannukset saadaan kovin myöhässä käyttöön ja tällä hetkellä meillä on tiedossa vasta vuoden 2019 tiedot. Vuonna 2019 Soiten indeksi on 95 (2018 indeksi oli 100), eli hyvä kustannuskehitys on jatkunut ja 2019 ollaan selkeästi alle maan keskiarvon.

Kuntakohtaisten erojen keventämiseksi käytössä on lakisääteinen erikoissairaanhoidon potilaskohtainen suurten kustannusten tasaus (100.000€). Lisäksi tilinpäätös sisältää jäsenkuntien keskinäisen suurten kustannusten kasvun tasauksen, joka huomioi sote-kustannusten kokonaisuuden.

Soiten toimintatuotot kuntapalautusten jälkeen olivat 366,4 M€ ja toimintakulut olivat 360,0 M€.

Kuntapalautusten jälkeen tuloslaskelman mukaiset toimintatuotot kasvoivat edellisestä vuodesta 22,1 miljoonaa euroa (6,4 %) ollen yhteensä 366,4 miljoonaa euroa. Toimintatuottojen kasvusta 62 % oli valtiolta saatuja koronatukia 13,7 miljoonaa euroa. Tuki ei kata kaikkia Soitelle aiheutuneita koronakuluja. Vuoden 2020 kustannuksiin verrattuna jäsenkuntien kustannukset kasvoivat 7,3 miljoonaa euroa eli 2,7 prosenttia. Ilman korona-avustuksia Soite olisi joutunut lähettämään 9,3 milj. € lisälaskun jäsenkunnille.

Talousarviokokonaisuuteen 2021 ei tehty muutoksia.

Toimintakulut olivat 360,0 miljoonaa euroa, jossa kasvua 22,8 miljoonaa euroa vuoteen 2020 verrattuna. Alkuperäisen talousarvion mukaiset toimintakulut ylittyivät 12,4 miljoonalla eurolla eli noin 3,6 %. Henkilöstökulut olivat 184,5 M€ ja ylittivät vuoden 2020 toteutuneet kulut 7,7 M€ (+4,3 %) ja ylittivät alkuperäisen budjetin 5,1 miljoonalla eurolla (+2,9 %). Vuonna 2021 palveluiden ostot olivat 124,1 M€ missä on kasvua vuoteen 2020 verrattuna 14,7 M€ (13,4 %) ja kasvua budjettiin 7,5 M€ (6,5 %). Asiakaspalveluiden ostot olivat 68,3 M€ ja nousivat 6,9 M€ vuodesta 2020. Suurimmat kasvut olivat sosiaalipalveluiden ostoissa +4,0 M€ ja erikoisairaanhoidon ostoissa +2,0 M€. Ainoastaan kuntoutuspalveluiden ostot vähenivät 0,1 M€. Erikoisairaanhoidon ostopalvelut eli niin sanotut piirin ulkoiset ostot olivat 22,9 M€. Muiden palveluiden ostot kasvoivat 7,8 M€ (+16,3 %) edellisestä vuodesta ollen 55,8 M€ ja ylittivät budjetin 6,2 M€ (12,6 %). Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät viimevuoden 1,2 M€ (4,4 %) ja budjetin 1,2 M€ (4,4 %). Avustukset kasvoivat edellisestä vuodesta 0,2 M€ (3,4 %) ollen 7,6 M€. Muut toimintakulut pienensivät edellisestä vuodesta 1,1 M€ (-6,8 %). Rahoitustuottojen ja -kulujen nettotuotto oli 0,6 M€ (678,8 %). Lainojen korkokustannukset olivat 79.523,88 euroa (ed.v. 82.617,51 euroa). Nordlab palautti ennen vuotta 2021 kertyneitä voittoja Soitelle 0,6 M€. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 0,6 M€ enemmän kuin edellisenä vuonna ollen 7,4 miljoonaa euroa. Poistot ylittivät budjetin noin 0,5 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2021 nostettiin 11,4 M€ uutta lainaa.

Investointimäärärahaa 14,7 M€, toteutui noin 6,9 M€ (toteumaprosentti brutto 47 %). Investoinnit suhteessa kuntayhtymän toimintatuottoihin nähden ovat pienet, vuonna 2021 vain 1,9 % toimintatuotoista.

Kuntien peruspääomasta päättää valtuusto. Tilivuonna ei ole tapahtunut muutoksia. Kuntayhtymässä kirjatut kuntien osuudet kuntayhtymän varoihin ovat kokonaismäärältään 5.972.818,34 €. Jäsenkuntien lisäksi kuntayhtymän taseessa on pitkäaikaisena velkana kirjattua peruspääomaa ns. Kalajokilaakson kunnilta. Soiten valtuusto 24.5.2021 päätti palauttaa Kalajokilaakson kunnille Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin aikaiset peruspääomat, yhteensä 1,4 milj. €. Sijoitukset oli kirjattu pitkäaikaisiin velkoihin ja palautus pienensivät Soiten tasetta, mutta ei vaikuttaneet Soiten tulokseen. Soiten taseeseen merkityt summat kunnittain: Alavieska 84 046,53 €, Haapajärvi 166 976,29 €, Kalajoki 572 916,63 €, Nivala 173 094,62 €, Sievi 205 902,66 €, Ylivieska 219 339,86 €, Yhteensä 1 422 276,59 €.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Valtuuston määrittelemät toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021 on kirjattu talousarviossa ns BSC-kortteina. Tavoitteet on määritelty ja näitä

arvioidaan neljästä näkökulmasta: asiakkaan, henkilöstön, prosessien sekä talouden näkökulmasta.

Kokonaiskuva toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on pääosin hyvällä tasolla. Pitkittyneen koronavuoden ja hyvinvointialuevalmistelun keskellä toiminnallisia muutoksia pystyttiin edistämään tavoitteiden mukaisesti. Myös toiminnan tavoitevolyymit pystyttiin toteuttamaan poikkeuksellisissa olosuhteissa pääosin hyvin, monilta osin täysimääräisesti. Työtäkin jäljelle edelleen jäi. Järjestämisvastuun piiriin kuuluva perustehtävä pystyttiin toteuttamaan hyvin. Resurssien jakautuessa suunniteltua ja budjetoituakin laajemmalle, toiminnallinen vuosi toteutui kokonaisuutena erittäin hyvin.

Henkilöstöstä

Vuoden 2021 lopussa Soitella oli 3917 voimassa olevaa palvelussuhdetta. Koronapandemia lisäsi kuntayhtymässä teetetävän työn määrää. Korona näkyi myös henkilöstön sairaus- ja muita poissaoloja lisäävästi. Koronasta johtuvat poissaolot vähensivät työpanosta samaan aikaan kuin työpanosta tarvittiin koronatyöhön. Työhyvinvointikysely toteutettiin keväällä 2021 koronapandemian, Kestävä Soite -ohjelman, TSOTEK ja RU-hanketyön ja hyvinvointialuevalmistelun keskellä. Kyselyn tulos oli lähes kauttaaltaan verrokkeja parempi. 79 prosenttia Soiten työntekijöistä suositteli omaa työnantajaansa tuttavilleen, mikä oli yli 10 %-yksikköä verrokkeja parempi tulos.

Oheismateriaali: Tilinpäätöskertomus vuodelta 2021

- Toimitusjohtajan esitys
- Hallitus esittää, että valtuusto hyväksyy tilikauden 2021 tuloksen käsittelystä seuraavaa:
1. esittää valtuustolle, että tilinpäätöksessä noudatetaan jäsenkuntien välisessä kustannusjaossa vuotuisten suurten kustannusten tasausta siten, että tasaus lasketaan sote-kustannusten kokonaismäärästä vertailutietona tilinpäätös 2020
 2. esittää valtuustolle, että se hyväksyy jäsenkuntapalautuksen sen suuruisena, että tilikauden tulos on 0,00 euroa
 3. hyväksyä osaltaan tilinpäätöksen ja tilinpäätöskertomuksen vuodelta 2021
 4. esittää valtuuston hyväksyttäväksi tilikauden 2021 tuloksen käsittelystä seuraavaa:
 - Tilikauden tulos 0,00 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan kohtaan edellisten tilikausien yli-/alijäämä
 - tuloutetaan opinto- ja viihdytysrahastosta 177.863,26 €
 - siirretään opinto- ja viihdytysrahastoon 46.741,30 €
 - tuloutetaan investointivarausta 228.632,73 €
 5. allekirjoittaa vuoden 2021 tilinpäätöksen
 6. antaa tilinpäätöksen tilintarkastajan tarkastettavaksi ja lähettää tilinpäätöskertomuksen tarkastuslautakunnalle
 7. saattaa Keski-Pohjamaan sosiaali- ja terveystalokuntayhtymän tilinpäätöksen ja tilinpäätöskertomuksen valtuuston käsiteltäväksi
 8. antaa valmistelevalle viranhaltijoille oikeuden tehdä tilinpäätöskertomukseen mahdollisia teknisiä korjauksia

Päätös

Jäsen Riitta Rahkola teki muutosesityksen tilinpäätökseen s. 31 Kohtaan:” Kustannusten vähentäminen edellyttää palvelurakenteen

ja tuotantotapojen mukauttamista. Käytännössä tämä edellyttää myös palveluiden verkoston muutoksia; kaikkea säästötarvetta ei voida toteuttaa digitalisoimalla.”

Muutosesitys: ”Kustannusten kriittistä tarkistelua toteutetaan palvelurakenteen ja tuotantotapojen mukauttamisen kautta .Otaen huomioon myös digitalisaation kehittämisen mahdollisuus palvelutuotannossa Soiten strategian mukaisesti ihminen keskiössä.”

Hanna-Lea Ahlskog kannatti muutosesitystä, ja hallituksen yksimielisellä päätöksellä muutos hyväksyttiin.

Toimitusjohtaja täydensi kokouksessa esitystä:

Kohta 9. Hallitus päättää käynnistää tilinpäätöksen 2021 perusteella toteutettavan henkilöstön palkitsemisen valmistelun vuoden 2022 varoista.

Keskustelun kuluessa jäsen Raija Potila esitti, ettei kohtaa 9 hyväksytä. Esitys raukesi kannattamattomana.

Hallitus päätti hyväksyä kohdat 1- 9.

Mer.tied. Asiaa kokouksessa esittelivät talousjohtaja ja talouspäällikkö. Esittelijät poistuivat kokouksesta tämän asian esittelyn ja päätöksenteon jälkeen.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 11.30-11.35.

Johtajaylilääkäri Pirjo Dabnell oli poissa klo 11.30-11.45.